

*Жечева А.М.,
здобувачка 11 МБФБ групи,
Трусова Н.В.,
д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, Мелітополь, Україна*

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА

Показником, який найбільш повно відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості є прибуток. Важливість даного показника полягає в тому, що прибуток одночасно є і кінцевим фінансовим результатом господарської діяльності підприємства, і основним елементом його фінансових ресурсів, які необхідні для забезпечення розширення виробництва, науковотехнічного і соціального заохочення працівників, виплати дивідендів, формування резервів тощо. Тому у сучасних умовах прибуток стає метою роботи кожного підприємства.

На сьогоднішній день однією з актуальних проблем є розгляд і вивчення факторів, які впливають на величину прибутку підприємства. Значну увагу сутності прибутку підприємства, його формуванню та факторам впливу приділено в працях таких науковців як Бланк І. А., Бутинець Ф. Ф., Жмайлова О. Г., Кірейцев Г.Г., Пігуль Н. Г. та інші [1-5].

Метою роботи є вивчення факторів, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах господарювання. Фактори, що впливають на прибуток підприємства, поділяються на зовнішні і внутрішні.

Зовнішні фактори відрізняються від внутрішніх тим, що підприємство лише може мати про них інформацію, але не може їх контролювати. До групи зовнішніх чинників, як правило, включаються природні (кліматичні) умови, транспортні та інші фактори, що викликають додаткові витрати у одних підприємств і зумовлюють додатковий прибуток у інших, зміна державними органами або інфляційними

процесами цін на продукцію і умови виробництва. Зокрема, до зовнішніх факторів відноситься державне регулювання цін, тарифів, відсотків, податкових ставок і пільг, штрафних санкцій тощо [2].

У свою чергу, внутрішні фактори піддаються контролю з боку підприємства та поділяються на дві підгрупи: внутрішні фактори (основні), які впливають на прибуток через їх сутнісний вплив на результати роботи підприємства, і внутрішні чинники, що відображають порушення підприємством господарської дисципліни [3]. До групи основних внутрішніх факторів, що впливають на формування прибутку від продажів, відносяться: кількість і якість продукції, собівартість продукції, ціни на продукцію і елементи, що формують її собівартість, структурні зрушення в асортименті продукції [4]. Внутрішніми факторами, наявність яких обумовлено порушеннями господарської дисципліни, є: економія в результаті порушення умов праці, підвищення кваліфікації кадрів, безпеки праці, заходів з технічного обслуговування і ремонту основних виробничих засобів, введення нової техніки. Також внутрішні фактори, що впливають на прибуток підприємства, 178 поділяються на виробничі й поза виробничі або невиробничі, до яких належить постачальницько-збутова і природоохоронна діяльність, соціальні умови праці та побуту [5].

Виробничі фактори характеризують наявність та використання засобів і предметів праці, трудових та фінансових ресурсів. Ці фактори, у свою чергу, поділяють на екстенсивні та інтенсивні [1]. Екстенсивні фактори впливають на процес одержання прибутку через кількісні зміни засобів і предметів праці, часу роботи обладнання, чисельності персоналу, фонду робочого часу, розміру фінансових ресурсів [3].

Інтенсивні фактори позначаються на процес одержання прибутку через «якісні» зміни, зокрема, підвищення продуктивності обладнання та його якості, використання прогресивних видів матеріалів і удосконалення технології їх обробки, прискорення оборотності обігових засобів, трудомісткості й матеріаломісткості продукції, удосконалення організації праці, ефективне використання фінансових ресурсів тощо [2]. Деякі автори вважають що внутрішні фактори є суб'єктивними, і можуть впливати на зовнішні. Наприклад, такий фактор, як облікова політика дає

можливість підприємству обирати методи обліку, які спричиняють істотний вплив на фінансові результати (методи оцінки запасів, амортизації, розподіл витрат і доходів між звітними періодами, порядок регулювання сумнівної заборгованості тощо), тим самим регулюючи розмір прибутку до оподаткування [4, с. 307].

Отже, при здійсненні фінансово-господарської діяльності всі перераховані вище фактори перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності. Следствием впливу цих факторів діяльність підприємства є певні обсяги реалізації продукції, структура продукції і її якість, собівартість продукції та ціни на неї. Таким чином, вивчення внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на прибуток підприємства та систематизація отриманих результатів дозволить знайти шляхи підвищення прибутковості підприємства, що у свою чергу, є метою будь-якого підприємства.

Список використаних джерел

1. Чуєв И.Н. Экономика предприятия / И.Н. Чуєв, Л.Н. Чечевицина. М. : Изд.-торг. корпорация «Дашков и К», 2003. 416 с.
2. Бланк И.А. Управление прибылью / И.А. Бланк. К. : Ника-Центр, 2007. 768 с.
3. Економічний аналіз: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. 2-ге вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2007. 704 с.
4. Жмайлова О.Г. Теоретико-методичні аспекти формування кінцевого результату діяльності підприємства. *Вісник СНАУ, серія : фінанси і кредит*. 2007. № 1-2. С. 24-25.
5. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: Посібник для студ. вищ. навч. закладів / Г.Г. Кірейцев, Н.Г. Виговська, О.М. Петрук. Житомир, 2001. 431с.
6. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2010. № 28. С. 125-132.
7. Кучеркова С.О. Фактори формування прибутку в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2004. № 5. С. 70-74.

8. Романова Т.В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах / Т.В. Романова, Є.О. Даровський // *Ефективна економіка*. 2015. № 4. С. 74-76.